

الله أكبر

۱۳۳۰

واللہ یہدی من یشاء الی صراط مستقیم

دینی ، علمی ، ادبی ، سیاسی ہفتہ لق مجموعۃ اسلامیہ در

اتبعون اہدکم سبیل الرشاد

صاحب و مدیر مسئول : ع . اشرف اویس

جلد ۲ - ۹

۱۰ کانون ثانی ۱۳۲۸

خشب

صفر ۱۵ ۱۳۳۱

٢٢٨ - ٤٦ دد

قتل عامدن قورتیلان اسلام قادین وچو ققلى بلغار خانلرنده خد-
متجیلک و اوشاقلقله استخدام ایدیلورلر .

قتل عامك الزیاده شدت ودهشتی (رازلق) قضا سنده وقوعه
گلشدر . رازلق ده ، ارکک ، قادین وچو قق نامنه هیچ بر اسلام
قلامشدر . بلغارلر بوبد بختلری کاملاً جامعلره ، اولره طولدیروب
صورت فجیعده احراق ایدیلر .

(نوره قوب) قضا سنده ، قصبه داخلنده انجق اوتوز قدر مسلمان
خانه سی قالمشدر . دیکرلری کاملاً یا ایدیلر . جامعلره ایسه بومبا قویه رق
بر هوا ایتدیلر . فقط نوره قوب کویلیلری بلغارجه ای بیلدکارندن
بونلر قتل عامدن قورتیله بیلدیلر . جمله سی (تنصر) ایتدیلدی .
کنجیلر عسکره آلنهرق بلغارستانه سوق ایدیلر . قیزلر ، یرلی بلغارلره
تزوج ایدیلدی . اهاالیسی تنصر ایتدیریلن کویلر میاننده صاتو فجه ،
پلاتینا ایله دوسپات حوالیسنی تعداد ایده بیلیز .

(جمعه بالا) قضا سی ده نوره قوبك معروض قالدینی تخریباتدن
قورتیله مامشدر .

(دمیر حصار) قضا سنده ماحق بوتون اسلام کویلری کاملاً
قتل عام ایدیلر . اهاالیسی صرف اسلامدن عبارت اولان (طوز
چیلی) قریه سنده بوکون تک بر مسلمان قلامشدر . بونلرک اراضی
و خانلری بختیار چیفتلیکننده کی بلغارلره بخش و توزیع ایدیلدی .
(و تیرنا) قریه سنده برکونده ایکوزاللی (۲۵۰) اسلام بوغازلامشدر .
کویده شمدی درت بش کشی قاله بیلمش واونلرده تنصر ایتشدر .
آشاغی پوروی ، یوقاری پوروی ناحیه لریله ، ماتیشا ، شوغووا کویلرنده کی
اسلاملر کاملاً قتل ایدیلر . بوکون دمیر حصار ماحق قاتنده ه چچ بر
اسلام قلامشدر . یالکز پورویلی سالم بك تنصر ایتك و همشیره سنی ده
بر بلغار اشقیا رئیسنه تزوج ایتك صورتیله قتل عامدن قورتیله بیلمشدر .
کاملاً تنصر ایدن برقاج اسلام کویلرینك اماملرینی پاپاس یایدیلر .
دمیر حصارده کی مسلمانلر اولرینك قوبولرینه آتیلحق صورتیله اولدیر-
لمشدر . تحقیق ایتك ایستیانلر ، بد بختلرک نعلرینی بوکون بیله قویولرده
بوله بیلورلر .

(زینچه) قضا سی اهاالیسنك قسم کلیسی روم ایدی . بونلرده
بلغارلره باقرق اسلاملری عینی صورتله بوغازلامشدر ، قادینلری
وچو ققلى خرسیتیان یا مشلردر . زینچه ده اون بش فرددن مرکب
اولان بر عالنه دن یالکز برکشی قاچه رق قورتیله بیلمش ، دیکرلری
کاملاً غدارانه بوغازلامشدر . تنصر ایتدیریلن اسلاملر ، ادوار
ماضیه نك بت پرست آیینلرینی آکدیره حق مراسمه تابع طوتیلورلر :
هانکی کوی قادین وچو ققلى خرسیتیان یایله جتسه ، اولا چارشافلری
چیقاریلهرق دجال آلایینی آکدیرر برنایشله کلیسایه سوق اولتورلر .
ملکمتك بوتون کنج و اختیار بلغار ارککلری حضورنده بو قادینجیزلر
آنادن طوغمه چیریل چیللاق صویلدقندن صوکره یینه بو غلبه لك
اوکنده پاپاسلر طرفندن زیتون یاغلی بر صویه صوقوله رق وافتیز

آینی اجرا ایدیورلر . بو آینی متعاقب زواللی قادین آرتق خرسیتیان
اولش عد ایدیلور . وافتیز ایدیلن اسلام قیزلری خرسیتیان کنجلیرینه
توزیع اولتور و بو صورتله صلیبک پرستشکارانی چوغالتیلور .
دوگونلرده اسلام قیزلرینه ، کنج قادینلرینه شراب ایچیریلهرق بلغار
کنجلیله (حوررا) تمکه مجبور طوتیلورلر . جبراً تنصر ایتدیریلن
مسلمانلرک (برهیزی) بوزماملری ایچون بلغارلر کندیلرینی کیجه
یاریلرینه قدر صتی بر نظارت تحتنده طوتیلورلر .

سیروز سنجانغی داخلنده یتش ایکی بیک (۷۲۰۰۰) اسلام
واردی . یتش ایکی بیک اسلامدن جبراً تنصر ایتدیریلنلره برابر
بوکون آنجق یکرمی بیک کشی قاله بیلمشدر . متباقی اللی ایکی بیک
(۵۲۰۰۰) بد بخت بلغارلر طرفندن وحشیانه بوغازلامشدر .

خرستیانلک خلاصکاری اولان بلغار جانلرینك صلیب نامه
اجرا ایتدکاری مظلومدن ایشه برلوحه فجاعت ! عالم خرسیتیانیت ،
یکرمنجی عصرده دین نامه روا کوربان شوقانی فاجعه لردن عجا
اوتانوب صیقلیه حقمی ؟

[بوغایی بتون مطبوعات اسلامیه نك نقل ایتلری رجا اولتور .]

شیخ الاسلام افندی زاده نظر نه

ملت اسلامیه نك یکانه چاره خلاصی

شیخ الاسلام جمال الدین افندی حضرتلرینك مخدوم عالیلری
(تربیه اسلامیه) جمعیتی کاتب عمومیی احمد مختار بك افندی ،
سلطنت عثمانیه نك فلاکت انقراضدن قورتیلهرق بر حیات نوین اکتساب
ایده بیلمسی ایچون تطبیقی ایجاب ایدن تدابیر صائبیه عائد بو هفته
اقدام غزته سنده بر مقاله نشر ایتشدر .

مختار بك افندی ، دها اول یینه اقدامده انتشار ایدن ایکی
مقاله سیله « اوروپا لایلاشمق » لزومنی ادعا ایتش و بو یول تعقیب ایدلمدکجه
بزم ایچون انقراض واضع حالادن قورتلق ممکن اوله میه جغنی صمیمی
بر لسان تأثرله تصویر ایشدی .

فقط بو مقاله لرده نه صورتله اوروپا لایلاسه جغمزده دائر برشی سویلنمه-
مشدی . بو هفته کی مقاله ، بزه بو یولی ماده بماده تصریح ایدیور ،
کوستریور . مختار بکک مطالعه سنده نظراً ؛ سلطنت عثمانیه و خلافت
اسلامیه نك فلاکت اضمحلالدن تخلصی ایچون سریعاً تدابیر آتیه نك
تطبیقی لازم ایتش . مشارالیه تدابیر مذکورده ماده ماده بوجه آتی
تعداد ایدیورلر :

[اولاً - حقوق اساسیه متبحرین علماسندن فرانسز معلم (اسمهن) ،
حکومات متحده آمریکا قانون اساسی سنده دائر تألیفات کزین صاحبی انکلیز
(بریس) کی اوچ درت ذات جلب ایدرک و بونلره حقوق شناس و علمای
رجال دولندن برقاج ذاتده ترفیق ایله « سلطنت مشروعه » اساسنه مبتنی
و بو ملک وملتک احتیاجاته انجق موافق بر قانون اساسی تنظیم و تصدیق
جناب پادشاهی افتران ایتدیروب در عقب موقع تطبیقه قویق .]

ایفا ایلمش غایت نامدار بر ذات جلب اولنه رق استانبول پولیسینک تنسیق و اصلاحنه - صلاحیت کامله و لزوم کوردیکی قدر مفتش و معلم کتیرمکه مأذون اولق شرطیه - مأمور و شهر من بلدیہ سنک خدمات صحیه و تنظیفیه و سائرہ سنی ترتیب و تنظیم ایچون ینہ بر چوق نقاط نظر دن علی الخصوص اہالیہک اخلاق ، مشواری و اعتیاداتی جہتیہ استانبولہ مشابہ بولسان قالدکوتا و بومبای کبی بیوک شہر لک برینک اداره سندہ بولمش بیوک بر متخصصی - ینہ ایستہ دیکی قدر مهندسار و سائر فن مأمورلری جلبنہ صلاحیتی اولق و رأی و تدبیری تماماً نافذ و مقبول بولنق شرطیه - شہر امانتی مشاورلکتنہ تعیین ایلمک .

اتی عشر - خارجہ و عدلیہ نظارتلرینہ بیوک برر حقوقمناس مشاور جلب ایتمک و عدلیہ مشاورینک ریاستی آلتندہ بر قومیسونہ تجارت و حقوق و سائر قانونلر منی احتیاجات زمانہ موافق بر صورتدہ تعدیل ایتدیرمک .

ثالث عشر - مشاور صدارت عنوانی حائر اولق و دائماً صدر اعظم ایلہ مشاورہ و مباحثہ ایتمک و بتون مشاورین و متخصصینک معاملات و اجرا آتی تحت مراقبہ دہ بولندیرمق و بولنرک مطالب و تکالیفی درجہ نہایہ دہ تدقیق ایدرک ہیئت و کلیہ عرض ایلمک اوزرہ پک نامدار و حیثیتی بر سیاسی جلب ایلمک .

رابع عشر - بومشاور و متخصصلر جلب ایدیلوب جہ سی ایفای و وظیفہ یہ باشلاہرق ایشلر منی و احوال منی تماماً آ کلا دقندن و احتیاجات منی بحق تدقیق ایلدکدن صکرہ ہر برینک ترتیب و تنظیم ایدہ جکی لایحہ لرموجنبہ اردو و بحریہ و ژاندارمہ و امور نافعہ و زراعیہ و صحیہ و سائرہ ایچون دفعہ و عاجلاً یا پسلی اقتضا ایدن خصوصاتہ صرف اولنق اوزرہ مالیہ مشاورینک نظارتی آلتندہ ؛ الی آلتمش میلیون لیرالق بر استقراض عقد ایدرک بو ہیئت مشاورین و متخصصینک نظارتی آلتندہ بتون بولوازم و امورک تدارک و ایفاسنہ مباشرت اولنق . [بویلہ یا پیلیرسہ آوروپا الی آلتمش میلیون دکل یوز میلیون لیر اقراض ایدر .]

شیخ الاسلام افندی زادہ نک آوروپا لیللاشمقندن مقصدلری نہ اولدیغنک حقیلہ آ کلاشیلہ بیلیمسی ایچون ، قارئلرک بومادہ لری تکرار او قوملر منی توصیه ایدہ رز .

اولایا ! اون سکیز سنہ دنبری مقدرات مملکتی اداره ایدن ہیئتلر آرسندہ بولنہرق کمال شان و شرفلہ مقام فتویٰ بی اشغال ایتمش اولان بر ذاتک نجل نیلی ایچون روح اداره دہ کی فناقلری نییدن نہی یہ آ کلا یہ مامق ممکنمیدر ؟ باخصوص مختار بک افندینک داہا مکتب چاغندہ ایکن ؛ بو بد بخت مملکتدہ ؛ سنہ لرجہ صرہ سیلہ قائمہ قالمق ، متصرفلق و والیدلکاردہ بولنہرق اقتدار و روتی ، تجربہ و درایتی ایلہ تمایز ایدن ذواتک اشغال ایدہ جکی شورای دولت اعضا لغندہ بولمش اولدیغندن سوء ادارہ یی پک یقیندن کوروب تقدیر ایتمش ، و بو مملکتک نیچون ونہ یولدہ انقراضہ سور وکلندیکنی پک کوزل آ کلا یہ بیلیمشدر . بناءً علیہ مختار بک افندینک وطنک یکانہ چارہ خلاصی اولق اوزرہ توصیه ایتدکلری تدابیر مهمہ ہر حالہ دقتلہ و تکرار تکرار او قولغہ لایقدر . خستہ آدمک تدابیسی ایچون ، شمدی یہ قدر کلوب کچمش عثمانلی سیاسیلرینک ، بالخاصہ درت سنہ دنبری مختلف لون و شکلدہ اورتہ یہ آتیلان (بسمارق) یا مقلرینک بولہ مدقلری علاجک ماہیتی علی العادہ بر دفعہ او قومقلہ ممکن دکل آ کلاشیلہ من .

اقدامدہ کی مقالہ دن مستبان اولدیغہ کورہ مختار بک کشف ایتدیکنی (آوروپا لیللاشمق) اصول نویسی ، بوکون بر قسمی ایستہ میہرک

ثانیاً - فرانسنک جزایر والی سابق موسیو (ژونار) وانکلتزہ نک هندستان وقاب مسلکہ لری والیدلکاردہ بولمش اولان لورد (منتو) ولورد (قرومر) کبی ایکی اوچ ذات کتیروب بولنرہ احوال ولایاتہ جدلاً واقف و متعدد والیدلکاردہ بولمش لسان آشنایا بر قاچ ذات ترفیق ایلہ ولایاتک احوال خصوصیہ سنہ موافق و دولنک وحدت سیاسیہ سنہ ادنا مرتبہ خلل کتیرمہ جک بر صورتدہ و (عدم مرکزیت) اساسنہ مبتنی بر ولایات قانونی تنظیم و تصدیق ہایونہ اقتران ایتدیرمک ہان تطبیقنہ مباشرت ایلمک .

ثالثاً - برنجی قومیسونہ احوال اجتماعیہ منہ و خلقت منک درجہ علم و قابلیتہ موافق بر انتخاب مبعوثان قانونی ایلہ وکلای دولنک مسئولیت سیاسیہ و جزائیہ لرنہ دائر بر قانون و ایکنجی قومیسونہ دہ نصب و عزل ، ترفیع و ترقی مأمورینہ دائر بر (statut des fonctionnaires) تنظیم و تصدیق ہایونہ اقتران ایتدیروب موقع تطبیقہ وضع ایلمک .

بو اوچ قانون ، قانون اساسینک اجزای متممہ سندن معدود و بر مدت تطبیق اولنوب تبدیل و تعدیللری لزومی بالتجربہ تعیین و تحقق ایلدکجہ و تعدیللرنہ اعیان و مبعوثانک نلمان اکثریتیہ قرار ویرلدکجہ لایتغیر اولمیدر .

رابعاً - حربیہ و بحریہ نظارتلر منی دنیسانک برنجی دولت بحریہ سی اولان انکلتزہ و ایکنجی دولت عسکریہ سی اولان فرانسنہ اولدینی کبی سیوللرہ تودیع ایلمک ، فقط اردونک و مکتاب عسکرینک تنسیق و اصلاحی ایچون صلاحیت کاملہ ایلہ واردولردہ بالفعل تعلیم و تربیہ یہ نظارت و تشکیلاتی اجرا و مکتبہ مملکت ایتمک اوزرہ ایستدیک قدر ارکان حربیہ و صنوف مختلفہ دن ضابط جلبنہ مأذون اولق شرطیہ غایت نامدار بر جنرال و بحریہ ایچون دہ عین شرائط ایلہ شہرتی بر آمیرال کتیرمک .

خامساً - ژاندارمہ نک اصلاح و تنسیقی ، تعلیم و تربیہ سنی و معیتی حقندہ عزل و تبدیل ، تلظیف و ترفیع صلاحیتی حائر اولق اوزرہ معروف بر ژاندارمہ جنرالنہ تودیع ایتمک و جنرالہ کندینہ مربوط و تابع اولق و معلم و مفتش صفتیہ ہر ولایت مرکزندہ اقامت ایلمک اوزرہ بیوک رتبہ دہ مقدار کافی ضابط جلب ایلمک حق و صلاحیتی ویرمک .

سادساً - نافعہ و زراعت نظارتلرینہ بونظارتلرک تکمیل امور و معاملات منی تنسیق و بتون امتیازات و احالاتک شرائط و مقاولاتی تدقیق ایلمک ، ولایات مأمورین نافعہ و زراعیہ سنک احوال و اجرا آتیلر منی تفتیش ایچون اعزام ایتمک اوزرہ لزوم کوردکلری قدر مأمورین فنیہ جلب ایدہ بیلیمک صلاحیتی حائر اولق اوزرہ غایت شہرتشار برر متخصص جلب ایتمک .

سابعاً - پوستہ و تلغراف نظارتی مدیریت عمومیہ یہ تحویل ایلہ بو مدیریت عمومیہ یہ و رسومات مدیریت عمومیہ سنہ صلاحیت واسعہ ایلہ برر متخصص جلب و تعیین ایتمک و بولنرہ لزوم کوردکلری قدر مأمورین فنیہ جلبنہ مأذونیت ویرمک .

ثامناً - آوروپادہ طائش بیوک بر (پداغوغ) - تربیہ اطفال عالمی - جلب ایلہ - استانبول و ولایات مکتبائی تفتیش ایچون ایستہ دیکی قدر متخصص کتیرمکہ مأذون اولق اوزرہ - معارف نظارتک باشند باشہ تنسیق و اصلاحی و اصول تربیہ و تحصیلک تبدیل و تکمیل منی صلاحیت کاملہ ایلہ بو ذاتہ ترک ایلمک .

تاسعاً - فرنکی و ایستہ کی امراض مدہشہ نک ازالہ سی و نسل و عرقک محو و اضمحلالدن تخلصی ایچون اتحادی لازم کلن تدابیری تعیین و تطبیق ایلمک اوزرہ بر ہیئت طبیہ تشکیل و بونک ریاستنہ داخلہ نظارتی مشاوری اولارق جلب ایدیلہ جک نامدار بر اجنبی متخصصی - ایستہ دیکی قدر مفتش جلبنہ صلاحیتی اولق اوزرہ - تعیین ایلمک .

عاشرأ - پک بیوک و پک شہرتی بر مالیہ متخصص جلب ایلہ امور مالیہ منک باشند باشہ اصلاح و تنسیقی - دیکرلری کبی ایستہ دیکی قدر مفتش و شعبات مدیری جلبنہ مأذون اولق اوزرہ - صلاحیت کاملہ ایلہ بو ذاتہ تودیع ایتمک .

احدی عشر - آوروپانک بیوک پای تختلرندن یا خود بومبای و قالدکوتا کبی هندستانک بیوک شہرلرندن برندہ پولیس مدیر عمومیلکی خدمتی

مدتیت ماسکه سنی آتدی ؛ آلتندن ایکی بیک سنه نك ژنك ضلال و کفریله قاترلشمش ، ناصورلانش اولان چهره جلادانه سی بتون کراحت غولیا نه سیله کندینی کوستردی ؛ شیمدی یه قدر بتون جهانده کی مظالم و مناقب مردم خوارانه سنی قید ایدن تاریخ انسانیت ، فطوغرافی آلمق ایچون بوندن منفور ، بوندن وحشت انکیز سیای حقیقی سنی بولاماز .

« الکفر ملة واحدة » دیدکجه کوزمه « یکرمنجی عصر مدنیتی ! » صوقانلر ، ایسته بوکون بو هائل حقایق احوالی کوروب عبرتین اولسونلر . مسلمانلری یکدیگرینه باغلامده اولان یکانه رابطه یی ، رابطه اعتصام بالقرائی ضعیفلاقی ، چوروتک ایچون بزه قارشى دینانه اهمیت ویرمن کی کورونن اوروپا ، بوکون - نورالهی سوندورمک مقصدیله - صلیب بایراغی التنده کوچوک ، بویوک باشند اشاغی اولیه بر صورتده ائتلاف و اتفاق ایتدیلر که بتون کاشات تلمسندن صارصلیدی ، بوتون عالم اسلام زلزله یه طوتولدی . آوروپانک درت کوچک وحشی حکومتی قصابلق وظیفه سنی درعهده ایدرک روم ابلی مظلوم قانلریله بویادیلر ، آتش طوفانلریله جهنملر ایجاد ایتدیلر . الی بویوک مدنی ! دولتی ایسه تمام مسلمانلر کندینی طویلادینی صرهده بوتون سیاست غدارانه لریله باب عالی یه یوکلندیلر . ایسته یکرمنجی عصره لایق بر اهل صلیب ! کورولور که بوتون جدالار توحید ایله تشلیک ، نور ایله ظلمتک ، حق ایله باطلک چارشمه سندن عبارتدر . نه چاره که ملمانلر ، بو جدال ازلی یی لایقیله درپیش ملاحظه ایتدکلی ایچون جهان ، ظلمت کفرک استیلا سینه معروض قالدی . مع هذا بوده - جزای عملمز اولق اوزره - بر جلوه سباحتیه در . « وتلك الايام نداولها بين الناس » . ایام غالییت و مغلوبیت انسانلر آره سنده تداول ایدوب طور مقده در . بوکون جهان ، اسلامیت ایچون ، انسانیت ایچون برلیل مظلم در . فقط بو قارا کلک کیجه نك الهت بر صباح الحیری واردر . کیجه اولور ، ارض ظلمت ایچنده قالیر ؛ فقط کونش محو اولماز . ظلمت کفر آفتاب توحیدی احیا ایدمه من . بو جدالده انک بویوک شرف ، نور حقیقت مدافع لری طرفنده در . اوحالده مسلمانلر ، الهک کندیلرینه تودیع ایتدیکی وظیفه نك عظمت و علویتنی تقدیر ایدرک آرتیق او یانسونلر ، ظلمتلری پارچالایه رق جهان بشریتی نور توحید ایله دولورسونلر ، مشعشع و منقش بر استقباله حاضرلانسونلر .

مظفريات

آطهر دکنمه . — حمیدیه قرووا زوری ضابطان و افراد شجاعت نهادی بویوک بر قهرمانلکی کوستره رک تک باشنه دکنه آچلمش ، یونانیلرک براس البحریسی اولان شیرا اطه سنی اوکنده ناکهانی عرض اندام مهابت ایدرک کور دپولرینی ، باروت و الکتریک فابریقه لری بومباردمان ایله تخریب ایتمش . ماکدونیانک قوماندانی نامنده کی معاون قراووزری باطیرمه مجبور ایتشد . دیگر یونان اطه لری اوکنده ده بعض نمایشلر یاپدقن صوکر ا پورسعیده عزیزمته ذخیره و ارزاق آلهرق بحر اچره متوجها حرکت ایتشد . بر طرفدن حمیدیه اورته لغه دهشت صاچارکن دیگر طرفدن دونانما من قوه کلیه سیله بوغازدن خروج ایدرک بوزجه ایله لینی اطه لری آره سنده یونان دونانماسیله چارشمش ، آوه روفی فنا حالده زده لشمش ، دشمنک بر قانچ طور پیدوسنی باطیردقن باشقه دیگر زرهیلر نه دهده مهم خسارات ایقاعنه موفق اولمش و دشمن دونانماسنی مجبور فرار ایتشد . له الحمد دونانما من اهمیتسز خساراته دوچار اولهرق بعض شهدا و مجروحین ایله سالا چناق قلعه یه مواصلت ایتشد . انه جمله سندن راضی اولسون . « ولا تقولوا لمن یقتل فی سبیل الله اموات ، بل احياء ولكن لا تشعرون . »

یانیره . — عثمانلی اژانسک اشعارینه کوره سلانیکدن وارد اولان بر تلغرافنامه ده یونانیلرک (یونانی) ده یکی بر هزیمته اوغرا دقلری بیلدر . لمکده در . بو هزیمت قطعه سلانیکده بولنان بتون یونان عساکری اوزرنده فوق العاده بر سوء تأثیر حاصل ایتدیکی کی صوک درجه ده قوه معنویه لرینی قیرمشد . بشنجی آلائی واپورلره ارکانی امرینه اطاعت ایتمه مشلر ، بونک اوزرینه امر واقعک اجرا سندن بالضروره صرف نظر اولمشد . یونان عسکری میانده فرار ، پک صیقلاشمشد .

ترك ایتدیكمز وطنك قسم دیگرینی ده ایسته یه ایسته یه بر اجنبی مستعمره سی یایق دیمکمش ! بز ایسه ، تربیه اسلامیه جمعیتی کاتب عمومیه سی و شیخ الاسلام افندیك مخدوم عالیلری بک افندیك اوروپا لیا شمه قدن مقصدلری ، اخلاق دینه و عنعنات مایه منی محافظه ایتک شرطیله مملکت مزده آوروپا علم و عرفانی نشره چالیشمق کی بر فکر اوله جغنی ظن ایتشدک . مکرسه یا کلمش . مشارالیهک بیانانندن آکلادق که ، کندی مطا - له لرینجه ، آوروپا لیا شمق ، مقدرات مملکتی ، بوملکتله اصلا بر مناسبی اولیان ، بویاره لی وطنده یکیدن آچیله جق جریحه لردن یوره کی هیچ بروقت صیرلامیه جق اولان ، بالعکس بوراده بولندکجه مملکتک ضررینه بر طاقم آمال سیاسیه تعقیب ایتلری محتمل بولسان آلائی آلائی اجنبیلره تودیع ایتمکدن عبارتمش !

بز آوروپا عرفان سندن ، آوروپا طرز اداره سندن ، آوروپا لی متخصصلرندن استفاده ایتیمک ایسته میورز . بزده ، دارالفنون کرسیلرنده ، نافع و زاعت دائرلرنده ، پولیس و ژاندارمه تنسیقه مأمور ذوات آره سنده آوروپا لی ارباب احتصاص کورمک ایستیورز . چونکه مملکتک بوکا قطعی احتیاجی وار . فقط ، شمدی یه قدر نه میله نه میله ، منابع حیاتییه سی قورومش اولان بوبدبخت وطنه سوری سوری اجنبیلر طولدیره رق معناً ، ماده بر آوروپا مستملکده سی یایلمه سینه برد لو عقل ایردیره میورز . بر طاقلرینک بو وطنده بوبودکاری ، بو طالعمر وطنه مربوط اولدقلری حالده محافل اسرار دولته نفوذ ایدر ایتمز بر جوق اهانت ارتکاب ایتدکلی حقننده بیکلرجه شواهد وارکن اجنبی بر سیاسی بی صدارت مشاوری صفتیله باب عالی یه صوقه رق ، منافع خلافت و سلطنتی ، اسرار سیاسیه دواتی بونک دست امانته تودیع ایتک بیامیز نه فجمیع نتایج تولید ایدر .

بز ، سنه لرجه سرای و باب عالیده مهم بررول ایضا ایتمش اولان و بودفعه اوزون مدت اوروپاده اقامت ایدرک پک درین و واقفانه تتبعانده بولونمسی ایجاب ایدن مختار بکدن ، مملکت و محیطجه شایان قبول و تطبیق و بر شیخ الاسلام افندیك نجل نجینه لایق تدابیر صائبه بکلرک !

برده ، هر دائره ایچون آوروپادن سوریلرجه فرنک جلبی توصیه ایدلیدی حالده ، انک زیاده محتاج اصلاح اولان باب مشیختک اونوتلسی بزه پک غریب کلیمور ! عجبا شیخ الاسلام افندی زاده بورانک اصلاحی حقننده نه کی تدابیر دوشونیورلر ؟ ..

[مختار بکک وصایا - نی مطالعه ایتدکن صوکر قارلرک تفسیر قسم مزده کی شیخ عبده مرحومک مطالعات عمیق - لری کوزدن کچیرملری توصیه اولنور .]

شیخ الاسلام

اسلامک بوکونکی مال و موقعی . — نهایت اوروپا یوزنده کی